

GRADUAAT IN DE ORTHOPEDAGOGISCHE BEGELEIDING

HOGESCHOOL PXL

TOETS NIEUWE GRADUAATSOPLEIDING • BEOORDELINGSRAPPORT

2 NOVEMBER 2020

Inhoud

1	Samenvattend advies van de commissie.....	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen.....	6
2.1	Beoogd eindniveau.....	6
2.2	Onderwijsleeromgeving.....	7
2.3	Te realiseren eindniveau.....	10
2.4	Opzet en organisatie van de interne kwaliteitszorg.....	12
3	Oordeel van de commissie.....	15
4	Beoordelingsproces.....	16
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding.....	17
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten.....	18
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie.....	19
	Bijlage 4: Overzicht van het bestudeerde materiaal.....	20
	Bijlage 5: Lijst met afkortingen.....	21

1 Samenvattend advies van de commissie

De NVAO heeft de domeinspecifieke leerresultaten van de nieuwe opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding gevalideerd op 16 december 2019.

Het graduaat in de orthopedagogische begeleiding profileert zich als een brede opleiding van 120 SP, waarmee Hogeschool PXL een antwoord wenst te bieden op een bestaande nood in het werkveld, namelijk deze naar deskundige en geëngageerde professionals die inzetbaar zijn in het brede werkveld van de orthopedagogie. De opleiding mikt op uiteenlopende doelgroepen, waaronder generatiestudenten, heroriënteerders, werkstudenten tewerkgesteld binnen en buiten de sector, alsook werkzoekenden via een samenwerking met VDAB. De commissie heeft kunnen constateren dat zowel de visie, de missie als het onderwijskundig concept van de opleiding sterk ontwikkeld en beschreven zijn en zich situeren op het niveau 5 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS). De commissie merkt op dat de opleiding ambitieus is opgezet en vraagt het beoogde niveau ook goed te blijven bewaken door middel van benchmarking.

De graduaatsopleiding in de orthopedagogische begeleiding organiseert haar onderwijs rond een aantal pijlers en binnen enkele hogeschoolbrede leerlijnen, die samen een horizontale en verticale samenhang in het programma bewerkstelligen. Authentiek onderwijs vormt de rode draad doorheen het opleidingsprogramma en de opleiding kiest er dan ook voor om 56 SP te voorzien voor het werkplekleren, waarmee ze voldoet aan de decretale verplichting. De commissie is lovend over de wijze waarop het werkveld wordt betrokken bij de opleiding, alsook over de sterk opgezette begeleiding waarvan de graduaatsstudent al reeds voor de start van zijn opleidingstraject gebruik kan maken. Het personeel is bekwaam en de studentenvoorzieningen zijn aan de maat.

Hogeschool PXL stelde een apart evaluatiekader voor de graduaatsopleidingen op, waarin duidelijk wordt dat elke evaluatie tot doel heeft om enerzijds authentiek en studentgecentreerd te zijn, en anderzijds de student maximale ontwikkelingskansen te bieden. Hierop verder bouwend voorziet het evaluatieplan van de opleiding richtlijnen voor het toetsgebeuren binnen de opleidingsonderdelen. Een toetscoördinator zal opvolgen of het evalueren binnen de opleiding betrouwbaar, valide en transparant verloopt. Tenslotte biedt de evaluatievormenmatrix inzicht in welk opleidingsonderdeel via welke evaluatievormen wordt getoetst. Bij het beoordelen van het werkplekleren is een actieve rol weggelegd voor zowel leercoach als werkplekcoach en wordt gebruikgemaakt van rubrics, portfoliolen en driehoeksgesprekken. Als sluitstuk van de opleiding is er de graduaatsproef, waarin de student aantoont dat hij op een onderzoekende manier concrete praktijkproblemen weet aan te pakken. De commissie stelt vast dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en vraagt haar te monitoren of de graduaatsproef zich op het correcte niveau bevindt, alsook of deze complementair is aan de eerder aangetoonde competenties van de student.

De commissie constateert dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van interne kwaliteitszorg, gebaseerd op het globale kwaliteitszorgkader van de hogeschool, waarbij het systematisch hanteren van de PDCA-systematiek en het consequent betrekken van stakeholders worden beschouwd als essentiële aspecten voor de kwaliteitsborging van de

opleiding. De commissie raadt de opleiding aan om samen met de hogeschool te bekijken hoe ze de studentengeleding in de opleidingsraad kan betrekken.

De commissie die de kwaliteit van de opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding van Hogeschool PXL heeft beoordeeld, brengt een positief advies uit aan de NVAO. Het oordeel voldoende wordt onderbouwd via de positieve en kritische elementen uit het door de commissie gevoerde onderzoek naar de potentiële kwaliteit van de nieuwe opleiding.

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de nieuwe opleiding, formuleert de commissie de volgende aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het huidige oordeel over de potentiële kwaliteit van de opleiding.

De commissie beveelt de opleiding aan:

- het beoogde niveau van de opleiding goed te blijven bewaken door zowel een Vlaams-inhoudelijke (t.o.v. de professionele bachelor in de orthopedagogie) als een internationale benchmark uit te voeren;
- de nodige zorg te blijven dragen voor de instroom die de CVO's typeerde, namelijk de werkstudenten en in het bijzonder zij die buiten de sector tewerkgesteld zijn;
- te monitoren of de graduaatsproef zich op het correcte niveau bevindt, alsook of deze complementair is aan de eerder aangetoonde competenties van de student;
- studentenparticipatie binnen de opleiding te formaliseren door de studentengeleding te betrekken bij de opleidingsraad.

Den Haag, 2 november 2020

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding voor de opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding van Hogeschool PXL,

Dirk De Ceulaer
(voorzitter)

Roxanne Figueroa Arriagada
(secretaris)

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

2.1 Beoogd eindniveau

Bevindingen

Het graduaat in de orthopedagogische begeleiding vloeit voort uit een samenwerking tussen Hogeschool PXL en CVO STEP. De nieuwe opleiding situeert zich in het departement PXL-Social Work en binnen de cluster Sociaal en orthopedagogisch werk. Het graduaat in de orthopedagogische begeleiding profileert zich als een brede opleiding van 120 SP in een tweearig traject, waarvan een deeltijdse variant mogelijk is en gespreid wordt overheen drie opleidingsjaren. De nieuwe graduaatsopleiding situeert zich op het niveau 5 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur.

De opleiding baseert zich op de 12 domeinspecifieke leerresultaten (DLR) die Vlaanderenbreed werden vastgelegd binnen de Vlaamse Hogescholen Raad (VLHORA). Het opleidingsprofiel wordt aangescherpt door de opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR), waarin de hogeschoolbrede X-factor geïntegreerd wordt. Hogeschool PXL beoogt namelijk eXcellente professionals op te leiden die de X-factor hebben en die onmiddellijk inzetbaar zijn, zo staat te lezen in het informatiedossier. Daarbij aansluitend werd een opleidingseigen visie uitgewerkt, waarbij wordt vooropgesteld dat het graduaat in de orthopedagogische begeleiding “(...) *kwantitatieve professionals opleidt die een meerwaarde vormen voor de persoon met specifieke ondersteuningsbehoeften en zijn netwerk*”.

Met de nieuwe graduaatsopleiding wenst de hogeschool tegemoet te komen aan een bestaande nood in de samenleving, namelijk die naar deskundige en geëngageerde professionals die inzetbaar zijn in het brede werkveld van de orthopedagogie. Hiertoe zet de opleiding sterk in op het aspect van co-creatie. Zo worden de partners uit het werkveld veelvuldig informeel en formeel geconsulteerd, onder meer via hun inbreng in de werkveldcommissie. Verder wordt de opleidingsraad, het hoogste orgaan van de opleidingscluster, voorgezeten door een externe werkveldpartner. Tot slot worden werkveldpartners regelmatig ingezet als gastprekers in de lessen en zijn heel wat lectoren ook deeltijds nog aan de slag in het werkveld. Tijdens het toelichtend gesprek geeft de aanwezige werkveldpartner aan dat zijn organisatie de betrokkenheid bij de opleiding opvat als een belangrijke verantwoordelijkheid en als een investering in toekomstige collega's. Dat deze benadering wordt gedeeld door zijn collega-werkveldpartners kan worden afgeleid uit de grote opkomst bij werkveldcommissies, zoals bijvoorbeeld op de ontbijtsessies.

Het graduaat in de orthopedagogische begeleiding mikt op uiteenlopende doelgroepen, gaande van generatiestudenten tot werkenden binnen en buiten de sector. Ook wenst de opleiding werkzoekenden aan te trekken en werd de opleiding erkend als een onderwijskwalificerend traject met VDAB-opleidingscontract. De hogeschool tracht deze diversiteit aan doelgroepen te bedienen door enerzijds in te zetten op laagdrempelige en doelgerichte studentenbegeleiding, en anderzijds door een krachtige leeromgeving te realiseren die wordt gekenmerkt door persoonlijke leerwegen.

Deze doelgerichte studentenbegeleiding gaat reeds voor de effectieve inschrijving van start: om potentiële studenten correct te oriënteren krijgen geïnteresseerde studenten en hun ouders de kans om op persoonlijk gesprek te komen, waarbij wordt gepeild naar de motivatie en voorkennis van de student. Tijdens het toelichtend gesprek wordt duidelijk dat er in het

afgelopen academiejaar, 2019-2020, een 120-tal studenten ingeschreven waren in het eerste jaar van de opleiding, waarvan ongeveer 80 studenten verdergaan naar het tweede jaar. Aan de vooravond van academiejaar 2020-2021 blijken er 105 nieuwe studenten zich te hebben ingeschreven in het eerste jaar, een aantal dat wellicht nog wat hoger zal liggen bij de daadwerkelijke start van het academiejaar, zo voorspelt de opleiding.

In het informatiedossier is weinig te vinden over welke stappen de opleiding heeft genomen om het beoogde opleidingsniveau en curriculum af te toetsen met gelijkaardige opleidingen in binnen- en buitenland. Over dat laatste aspect geeft de opleiding tijdens het toelichtend gesprek aan dat ze nog kansen ziet op vlak van internationalisering, en stelt ze mogelijkheden tot werkplekleren in de buurlanden verder te zullen onderzoeken.

Overwegingen

De commissie constateert dat de opleiding is ontstaan vanuit een bestaande nood in de sector. Ze waardeert de keuze om bovenop de DLR, ook opleidings- en hogeschool-eigen accenten te leggen binnen de OLR. Verder stelt de commissie een sterke alignering vast tussen de missie, visie en de uitwerking van het eindniveau van de opleiding. Het opleidingsprogramma is ambitieus opgezet, wat maakt dat de commissie vraagt om waakzaam te zijn dat het niet in het vaarwater van de professionele bachelor terechtkomt. Voorts maakt de opleiding de keuze voor een brede inzetbaarheid van de afgestudeerden, wat de commissie passend vindt voor een dergelijk gediversifieerd werkveld.

De commissie is van mening dat het aspect van co-creatie met het werkveld binnen de opleiding sterk is opgezet en het erkent de belangrijke rol die de werkveldpartners opnemen in het opleidingsgebeuren. De invulling van het programma is duidelijk het resultaat van intense samenwerking en betrokkenheid van verschillende actoren. Ook het feit dat heel wat docenten nog met een voet in het werkveld staan, vindt de commissie een meerwaarde. Tenslotte is ook de samenwerking met VDAB, die ervoor zorgt dat de opleiding wordt erkend als een onderwijskwalificerend traject, een pluspunt.

De commissie volgt de keuze van de opleiding om diverse doelgroepen te bedienen. Hierbij aansluitend is zij tevreden te horen dat de opleiding de oriëntering van de student opneemt als een proces dat reeds vooraf aan de studie van start gaat. De commissie merkt echter op dat de hogeschool het vervolgetraject naar de bachelor in de orthopedagogie niet in huis aanbiedt, en vraagt daarom om waakzaam te blijven dat enerzijds de studenten een correcte oriëntering krijgen – ook al betekent dit een doorverwijzing naar een concurrerende hogeschool – en anderzijds dat de opleiding de verschillen tussen niveau 5 en niveau 6 van de VKS scherp op het netvlies blijft houden. De commissie beveelt hiertoe aan te benchmarken. Verder volgt de commissie de gesprekspartners in hun ambitie om het internationale aspect sterker neer te zetten. Zo is het aan te raden bij de benchmark, meteen ook het internationaal gangbare mee te nemen.

2.2 Onderwijsleeromgeving

Bevindingen

De graduaatsopleiding in de orthopedagogische begeleiding organiseert haar onderwijs rond een aantal pijlers, namelijk Orthopedagogisch handelen, Communicatie, Mens & samenleving en Professioneel werken. De opleiding wil kennis *just in time* aanbieden, waarbij de student dit meteen kan toepassen op de werkplek. Verder vormen de hogeschoolbrede leerlijnen een

rode draad in het programma: de leerlijn onderzoekend handelen, de leerlijn ondernemend handelen en tot slot de leerlijn internationaal en intercultureel handelen.

De opleiding kiest resoluut voor een praktische vorming, volledig in lijn met het onderwijsconcept van authentiek onderwijs. Met 56 studiepunten voor werkplekleren in de reële arbeidssituatie, voldoet de opleiding ruimschoots aan de decretale verplichting om minstens één derde van de studiepunten te voorzien voor werkplekleren. Het werkplekleren vindt plaats binnen de pijler Professioneel werken en omvat de opleidingsonderdelen Werkplekleren (50 SP) en Graduaatsproef (6 SP).

Het werkplekleren wordt binnen de opleiding gradueel opgebouwd, waarbij vier fases worden doorlopen die corresponderen met de semesters. Reeds vanaf het eerste semester start de student op de werkplek. Na deze eerste exploratiefase volgt de fase van het exploratief en kritisch handelen (semester 2), het kritisch en autonoom handelen (semester 3) en tot slot het kritisch, autonoom en creatief handelen (semester 4). Doorheen het laatste opleidingsjaar werkt de student op de leerwerkplek een graduaatsproef uit, waarbij de student aantoont dat hij op een onderzoekende manier een concreet probleem uit de beroepspraktijk kan aanpakken. Doorheen het hele traject van werkplekleren kan de student rekenen op begeleiding van zowel de leercoach, met name een lector uit de opleiding, als de werkplekcoach.

De opleiding kiest ervoor de student breed op te leiden en deze doelstelling vindt weerspiegeling in het werkplekleren. Zo zal de student op twee verschillende werkplekken meedraaien, die onderling verschillen van doelgroep. Verder maakt de opleiding gebruik van een werkplekscan, waarbij potentiële werkplekken onderzocht worden op het aanbod en de diversiteit aan taken die het de graduaatsstudent kan bieden. Elke werkplek moet garanderen dat alle leerresultaten gerealiseerd kunnen worden en er voldoende begeleiding voorhanden is. Om de kwaliteit van het werkplekleren te borgen, onderneemt de opleiding heel wat initiatieven, zoals de professionalisering van werkplekcoaches, en werd er werk gemaakt van beoordelingscriteria per beheersingsniveau in rubrics.

Tijdens het toelichtend gesprek wordt duidelijk dat in het eerste opleidingsjaar 448 uren worden voorbehouden voor het werkplekleren, wat uit feedback van zowel studenten als werkplekcoaches voldoende blijkt. De opleiding is voornemens de studielast op te volgen via een studietijdmetering die momenteel in ontwikkeling is. De student houdt zijn vorderingen en gemaakte opdrachten bij in zijn portfolio.

De commissie is benieuwd naar hoe het aspect van veerkracht, zo essentieel in de sector, in de opleiding wordt bijgebracht. De opleiding geeft aan dat OLR 13 dit aspect afdekt (*“de gegradueerde is zelfkritisch, ontwikkelt de nodige zelfkennis en gebruikt deze om zijn persoonlijke en professionele groei te bevorderen, met oog voor zelfzorg”*). Expliciet wordt het veerkrachtmodel gedoceerd in het opleidingsonderdeel Psychopathologie, en impliciet tracht de opleiding de weerbaarheid van de student te versterken door in te zetten op super- en intervisiemomenten, waarbij de student gestimuleerd wordt in zijn reflectief vermogen.

Graduaatsstudenten kunnen rekenen op eenzelfde integrale begeleiding als de studenten uit bachelor- en masteropleidingen, gestoeld op het studentsupportmodel van de hogeschool. Hierbij wordt zowel op niveau van de opleiding, de hogeschool als (indien nodig) door

externen de nodige ondersteuning geboden ten tijde van de instroom, doorstroom en uitstroom van de student in zijn studieloopbaan. Zo zijn er de persoonlijke gesprekken van lectoren met geïnteresseerde studenten, en volgt er na de inschrijving een formeel intakegesprek, dat de student een beeld geeft over de haalbaarheid en eventueel te remediëren basiskennis. Dergelijke remediëringstrajecten kunnen bestaan uit bijkomende taallessen of faalangstrainingen. Daarnaast organiseert ook VDAB gesprekken met haar studenten teneinde een goede match student-opleiding te bekomen.

Om studenten in een deeltijds traject tegemoet te komen, wordt het traject gespreid over drie jaren, waarbij een individueel traject op maat van de student mogelijk is. Voor werkstudenten geldt dat zij hun werkplekklaren op één werkplek kunnen uitvoeren in plaats van twee. De opleiding geeft tijdens het toelichtend gesprek ook aan dat het studiemateriaal reeds voor aanvang van de lessen digitaal ter beschikking wordt gesteld en dat het aspect van *blended learning* veel mogelijkheden biedt voor werkstudenten. Opties tot avond- of weekendonderwijs zijn er evenwel niet. De opleiding geeft aan daarin keuzes te hebben moeten maken.

De dagelijkse aansturing van de opleiding gebeurt door de opleidingscoördinator die tevens verantwoordelijk is voor kwaliteitszorg en de coördinatie van het werkplekklaren. Zij kan rekenen op een team van lectoren, waarvan een aantal reeds actief was in de voormalige HBO5-opleiding en zo de expertise van CVO STEP binnenbrengt in de opleiding. De lectoren hebben een dubbele rol: lesgever en leercoach. Als leercoach staan ze in voor het begeleiden van studenten op de werkplek. Zo houden zij regelmatig evaluatie- en functioneringsgesprekken met de werkplekbegeleider en student, organiseren ze intervisiemomenten in de lessen, enzovoort. Het opleidingsteam is recentelijk kunnen uitbreiden doordat de nodige middelen van hogerhand werden vrijgemaakt, de gesprekspartners geven aan hierover tevreden te zijn.

“De orthopedagogisch begeleider is ondernemend en innovatief”, zo staat te lezen in het informatiedossier. Wanneer hiernaar gevraagd, licht de opleiding toe dat het gaat over een basishouding die men de student wil bijbrengen, namelijk om probleemoplossend aan de slag te gaan op de werkplek en *outside the box* te denken bij het zoeken naar oplossingen. De opleiding traint de studenten in deze houding door sterk in te zetten op het reflectieve aspect, onder meer tijdens de intervisiemomenten, waar studenten van elkaars ervaringen kunnen leren.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de opleiding vertrekt vanuit een sterk onderwijsconcept, waarbij het onderwijs wordt georganiseerd rond een aantal leerlijnen en pijlers. Deze zorgen voor een sterke samenhang binnen het curriculum en zijn helder verbonden met de individuele opleidingsonderdelen en beoogde leerresultaten. Met name de inhouden rond internationaal en intercultureel handelen, waarbij gefocust wordt op werken en leven in een superdiverse en interculturele samenleving, vindt de commissie gepast voor de sector.

De commissie is van oordeel dat er goed werd nagedacht over de onderwijsleeromgeving en dat het de student in staat stelt om het beoogde eindniveau te realiseren. De ECTS-fiches zijn uitgebreid uitgewerkt en bieden de nodige transparantie. Verder is de commissie tevreden dat het leerproces van de student wordt opgevat als een traject dat reeds voor het begin van

de opleiding van start gaat. Er worden diverse initiatieven genomen om de studenten te oriënteren, zoals de persoonlijke gesprekken met lectoren en de intakegesprekken. Die zorgen ervoor dat de startcompetenties van de student correct in kaart gebracht kunnen worden en eventuele remediëring reeds vroeg opgestart kan worden, aldus de commissie. Ondanks de vele initiatieven die worden genomen ter oriëntering van de studenten, blijkt dat er in het academiejaar 2019-2020 een aandeel studenten heeft afgehaakt. Het lijkt de commissie interessant de afhaakcijfers naast de instroomcijfers te leggen en de oorzaken van afhaken te onderzoeken.

De commissie is tevreden om vast te stellen dat de opleiding meerdere doelgroepen beoogt en hiertoe trajecten op maat van de individuele student nastreeft. Hoewel de commissie begrip heeft voor het feit dat de opleiding geen avond- of weekendlessen inricht, beveelt ze de opleiding wel aan de nodige zorg te blijven dragen voor de instroom die de voormalige CVO-opleiding typeerde, namelijk de werkstudenten en in het bijzonder zij die buiten de sector tewerkgesteld zijn.

De commissie volgt de keuze van de opleiding om theorie vanuit authentieke contexten vorm te geven. De visie op het werkplekleren is sterk en volgt een logische opbouw, zo stelt de commissie vast. De werkplekscan is hiertoe een krachtige tool die de opleiding in staat stelt een minimum aan diversiteit in takenpakket te garanderen. De initiatieven die de opleiding en hogeschool nemen ter professionalisering van de werkplekcoaches, stellen deze laatsten in staat de studenten goed te begeleiden bij het werkplekleren, aldus de commissie. De partners uit het werkveld blijken voorts een belangrijke stem te hebben in het opleidingsgebeuren en nemen de nodige verantwoordelijkheid op om de studenten correct op te volgen op de werkplek. De keuze om bijna de helft van het aantal studiepunten te wijden aan werkplekleren, is volgens de commissie een moedige uitdaging. Daarbij onderstreept ze graag dat die ambitieuze keuze ook een aangehouden aandacht vergt van de opleiding om die beschikbare tijd om te zetten in maximale leerwinst voor de studenten. Hierbij dient ook voldoende aandacht te blijven gaan naar de monitoring van de haalbaarheid van het verwachte engagement terzake van het werkveld.

De commissie kon in de bijlagen de achtergrond van het lectorenteam bestuderen en stelt vast dat het gaat om bekwame lectoren. Ze is tevreden dat de expertise uit de voormalige HBO5-opleiding wordt benut en dat de inkanteling van deze nieuwe collega's in de hogeschool vlot is verlopen. Verder is de commissie positief over het pro-actief handelen van de hogeschool door reeds vroeg middelen ter beschikking te stellen om het personeelsbestand te vergroten. De graduaatsopleidingen aan de hogeschool kennen een stevig professionaliseringsbeleid en ook de keuze om lectoren in te zetten bij het coachen van studenten bij het werkplekleren is één die de commissie steunt. Het valt de commissie op dat de opdracht van het personeel omvangrijk is en ze adviseert dan ook om de werklust te bewaken. Ook de opdracht van de opleidingscoördinator is aanzienlijk, de commissie adviseert erover te waken dat de functie behapbaar blijft.

2.3 Te realiseren eindniveau

Bevindingen

Specifiek voor de graduaatsopleidingen stelde Hogeschool PXL een apart evaluatiekader op, waarbij wordt vertrokken vanuit de overtuiging dat elke evaluatie authentiek en studentgecentreerd moet zijn en de student maximale ontwikkelingskansen dient te bieden.

Het evaluatieplan van de opleiding bouwt voort op dit hogeschoolbrede evaluatiekader en bundelt alle zaken gerelateerd aan het evalueren op opleidingsniveau, waarbij tien richtlijnen handvaten bieden voor het toetsgebeuren binnen de opleidingsonderdelen. De opleiding heeft een eigen toetscoördinator, die fungeert als bewaker van de betrouwbaarheid, validiteit en transparantie, een taak die wordt opgenomen door de opleidingscoördinator. De toetscoördinator zal nagaan of de richtlijnen worden nageleefd en zal de toetscommissie samenroepen. Zo zal er telkens één leerlijn geselecteerd worden waarbij onderzocht wordt hoe het evalueren verloopt in alle gerelateerde opleidingsonderdelen, vertelt de opleiding tijdens het toelichtend gesprek. Hierbij zullen het opleidingshoofd en de dienst onderwijs ondersteuning bieden. De opleiding geeft aan van plan te zijn om naar de toekomst toe ook externen in dit proces te betrekken.

De opleiding werkte een evaluatievormenmatrix uit waarin per opleidingsonderdeel duidelijk wordt via welke evaluatievormen zal worden getoetst. Verder wil de opleiding komend academiejaar werk maken van een evaluatiematrix, waarin wordt beschreven wie er beoordeelt, wat er beoordeeld wordt en wanneer en hoe dit zal gebeuren, zo wordt duidelijk tijdens het toelichtend gesprek. Deze evaluatiematrix zal bij de SWOT-analyse van het nieuwe beleidsplan worden uitgewerkt.

In het informatiedossier staat te lezen dat de opleiding ernaar streeft om bij het toetsen zo veel mogelijk gebruik te maken van authentieke casussen, opdat de leerstof herkenbaar is voor studenten en ze dit meteen kunnen inzetten bij het werkplekleren. Het werkplekleren van de student wordt beoordeeld via een mix aan evaluatievormen. Om dit voor de student behapbaar te houden, werden de beoordelingscriteria per beheersingsniveau van het werkplekleren in rubrics ondergebracht. Regelmatig worden driehoeksgesprekken georganiseerd tussen werkplekcoach, de leercoach en de student. Het portfolio dat de student bijhoudt, maakt het mogelijk zijn leerervaring in kaart te brengen.

De commissie is benieuwd naar hoe het creatief handelen wordt beoordeeld. De gesprekspartners geven aan dat het creatieve aspect gezien moet worden als het zoeken naar creatieve oplossingen. Hiertoe doen de studenten reeds vanaf het eerste semester gedragsanalyses, waarbij ze kritisch naar zichzelf kijken en nadenken over hoe het anders en beter had gekund. Op de eerder vernoemde intervisiemomenten kunnen studenten leren van elkaar over de uitdagingen die ze tegenkomen op de werkvloer, waarbij ze worden geëvalueerd op aanwezigheid, voorbereiding en inbreng.

Tenslotte is er de graduaatsproef, waarin de student aantoont dat hij onderzoeksvaardigheden en het projectmatig werken beheerst. Hiertoe zal de student op een onderzoekende manier een concreet probleem uit de beroepspraktijk aanpakken. De student stelt een eindrapport op en presenteert dit voor een jury, bestaande uit externe werkvelddeskundigen en de leercoach. Deze laatste fungeert als begeleider van de graduaatsproef. Tijdens het toelichtend gesprek wordt uitgelegd dat de wetenschappelijke onderbouwing van de graduaatsproef erin bestaat een aantal bronnen door te nemen en vanuit de verworven inzichten een in de praktijk bruikbare strategie te ontwikkelen. Hierdoor onderscheidt de graduaatsproef zich duidelijk van de bachelorproef, waar dat wel het geval is, aldus de gesprekspartners. In het informatiedossier staat te lezen dat de uiteindelijke vaststelling van het eindniveau gebeurt op basis van de geleverde werkprestaties, het

portfolio werkpleklers, de driehoeksgesprekken en het rapport en het jurymoment van de graduaatsproef.

Overwegingen

Op basis van het informatiemateriaal en het toelichtend gesprek is de commissie van oordeel dat de graduaatsopleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Het feit dat de hogeschool werk heeft gemaakt van een apart evaluatiekader voor de graduaatsopleidingen is een pluspunt en maakt dat de opleiding kan voortbouwen op een doordachte visie op toetsen. De evaluatievormenmatrix werkt transparantie in de hand en zorgt ervoor dat het duidelijk is in welke opleidingsonderdelen op welke wijze getoetst zal worden.

De commissie stelt vast dat er sprake is van een matuur afsprakenkader wat betreft de evaluatie van het werkpleklers. De beoordelingscriteria, rubrics en beslissingsbomen bieden handvaten om tot een valide en betrouwbaar oordeel te komen en staan in voor transparantie naar leercoaches, studenten en werkplekcoaches. Het portfolio is een goede methodiek om leerervaring van de student in kaart te brengen en ook de driehoeksgesprekken bieden een toegevoegde waarde, aldus de commissie. Tenslotte is ze te spreken over de wijze waarop het werkveld steevast betrokken wordt bij de beoordeling van de studenten.

De commissie is positief dat het onderzoekend handelen wordt gezien als een manier om creatieve en innovatieve oplossingen op praktijkproblemen te bieden, wat de student demonstreert in de graduaatsproef. Het valt de commissie op dat de graduaatsproef vrij ambitieus is opgezet en ze vraagt de opleiding om grote waakzaamheid aan de dag te leggen bij het goed afbakenen van deze graduaatsproef met wat op dat vlak op niveau 6 gevraagd wordt. In geen geval mag deze proef in het vaarwater van de bachelorproef terechtkomen. Hierbij aansluitend vraagt de commissie kritisch te blijven opvolgen of de graduaatsproef voldoende complementair wordt ingericht t.a.v. de andere ingezette instrumenten voor studiomonitoring en -beoordeling en er aldus voor te zorgen dat de proef iets toevoegt aan datgene wat de student al eerder heeft aangetoond te kennen en te kunnen.

2.4 Opzet en organisatie van de interne kwaliteitszorg

Bevindingen

De interne kwaliteitszorg van de graduaatsopleiding in de orthopedagogische begeleiding is ingebed in het generieke systeem van kwaliteitszorg van de hogeschool. Hogeschool PXL heeft de organisatiestructuur en het kwaliteitszorgsysteem onlangs herbekeken en aangepast in functie van de graduaatsopleidingen. Elke graduaatsopleiding is verantwoordelijk voor de kwaliteit van haar onderwijs en wordt hierin ondersteund en gecoacht door de centrale diensten Onderwijs en Kwaliteitszorg.

De hogeschool heeft kwaliteitskenmerken opgesteld die enerzijds de basiskwaliteit omvatten en anderzijds gekleurd zijn met eigen beleidskeuzes. Voor de graduaatsopleidingen werden die kwaliteitskenmerken aangepast aan de eigenheid van de opleidingen. Die negen kenmerken vormen een houvast voor de verdere ontwikkeling van de opleidingen en de toetssteen voor de gerealiseerde onderwijskwaliteit. De commissie heeft zich in het informatiedossier uitgebreid kunnen informeren over het kwaliteitszorgsysteem en de bijbehorende kwaliteitskenmerken.

Sinds academiejaar 2019-2020 is de graduaatopleiding reeds ingekanteld in Hogeschool PXL. Om de integratie van deze en andere nieuwe graduaatopleidingen binnen de hogeschool te faciliteren, werd de nieuwe organisatiestructuur reeds een jaar voor de effectieve integratie uitgerold en werd een graduaatcoaching georganiseerd voor de coördinatoren. Via intervisie en overleg werden zij in het academiejaar 2018-2019 ondersteund bij het operationaliseren van hun nieuwe graduaatopleidingen, en sindsdien wordt deze graduaatcoaching gezien als een structureel overlegorgaan met thematische vergaderingen en een forum waar coördinatoren goede praktijken kunnen uitwisselen.

Binnen de hogeschool worden voor elke opleiding prestatie- en perceptiemetingen georganiseerd. Bij perceptiemetingen wordt nagegaan welk beeld een bepaalde doelgroep (studenten, personeel, alumni, werkveld) heeft over deelaspecten van het onderwijs of de opleiding. Via prestatiemetingen worden onder meer het aantal inschrijvingen, de drop-out, het studierendement of de deelname aan internationalisering opgevolgd. Door de grote instroom van heroriënteerders uit de bacheloropleiding, plant de opleiding te onderzoeken of het wenselijk en haalbaar is om een tweede startmoment te voorzien bij aanvang van het tweede semester, zo leest de commissie in het informatiedossier.

Het systematisch hanteren van de PDCA-systematiek en het consequent betrekken van haar stakeholders is belangrijk voor de kwaliteitsborging van de opleiding, zo stelt het informatiedossier. De professionele bachelor in het sociaal werk die deel uitmaakt van de cluster, is reeds vertrouwd met deze werkwijze, wat de toepassing ervan in de nieuwe graduaatopleiding zal faciliteren. Op het einde van elke kwaliteitszorgcyclus wordt de opleiding door een commissie van onafhankelijke en externe experts beoordeeld in een zogenaamde Kwaliteitstoets 2.

De inspraak van diverse stakeholders gebeurt via verschillende raden en commissies. Enerzijds is er de opleidingsraad, het hoogste orgaan van de cluster dat is samengesteld uit alle personeelsleden van de cluster en wordt voorgezeten door een externe partner uit het werkveld. De inspraak van het werkveld over onder meer het curriculum gebeurt via informele overlegmomenten en formele werkveldcommissies. De inspraak van de studentengeleding verloopt via de studentencommissie. Uit het toelichtend gesprek wordt duidelijk dat deze laatste ongeveer viermaal per jaar bijeengeroepen wordt door de opleiding en de studenten er adviezen kunnen uitbrengen. Zo kunnen er bijvoorbeeld resultaten uit bevestigingen besproken worden, waarbij samen naar oplossingen gezocht wordt. Verder is er sprake van een nauw informeel contact tussen student en lector waardoor er kort op de bal gespeeld kan worden, aldus de gesprekspartners.

De opleiding onderneemt heel wat initiatieven teneinde de kwaliteit van het werkplekleren te borgen, waaronder een uitgebreide werkplekscan en de professionalisering van werkplekcoaches.

Overwegingen

Op basis van het informatiedossier en het toelichtend gesprek is de commissie van oordeel dat het graduaat in de orthopedagogische begeleiding beschikt over een adequaat systeem van interne kwaliteitszorg. Het globale kwaliteitszorgkader van de hogeschool biedt een goede basis voor het kwaliteitszorgsysteem van de opleiding, zo meent de commissie.

De opleiding kan daardoor rekenen op een arsenaal aan kwaliteitszorginstrumenten die de eigenheid van de graduaatsopleidingen benadrukken.

De commissie vraagt om de vertaalslag van het hogeschoolbrede kwaliteitszorgsysteem naar de eigen opleiding goed te blijven opvolgen en aandacht te hebben voor aspecten die eigen zijn aan het graduaat in de orthopedagogisch begeleiding, zoals bijvoorbeeld de omvangrijke takenpakketten van de leercoaches en de opleidingscoördinator en de relatief zware werklast die daarmee gepaard gaat.

De commissie is tevreden te lezen dat de consequente inspraak van stakeholders wordt beschouwd als een belangrijk onderdeel van het kwaliteitszorggebeuren. Dat het werkveld op een structurele wijze werd betrokken bij het proces van omvorming en de verdere uitrol van de opleiding verdient lof. Ook is de commissie tevreden om te horen dat de studenten via allerlei informele kanalen hun zeg kunnen doen over het opleidingsgebeuren. De commissie beveelt daarbij aan om de inspraak van studenten verder uit te bouwen door een delegatie studenten op te nemen in de officiële opleidingsgremia.

3 Oordeel van de commissie

Op basis van het gevoerde onderzoek naar de potentiële kwaliteit van de opleiding grauaat in de orthopedagogische begeleiding van Hogeschool PXL beoordeelt de commissie de potentiële kwaliteit van de nieuwe opleiding als geheel als voldoende. De commissie brengt een positief advies uit aan de NVAO.

De commissie ontving een sterk uitgebouwd informatiedossier waarin het beoogde eindniveau, de onderwijsleeromgeving, het te realiseren eindniveau en de opzet en organisatie van de interne kwaliteitszorg duidelijk omschreven staan. Via het toelichtend gesprek op 14 september 2020 kreeg de commissie de kans om nog openstaande vragen aan de orde te stellen. Hierbij heeft zij kunnen constateren dat zowel die visie, missie als het onderwijskundig concept van de opleiding sterk in elkaar zitten en zich situeren op het niveau 5 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur. De commissie beveelt hierbij wel aan het niveau van de opleiding goed te blijven bewaken, door zowel een nationale (t.o.v. de professionele bachelor in de orthopedagogie) als een internationale benchmark uit te voeren.

De onderwijsleeromgeving wordt gekenmerkt door een curriculum dat werd samengesteld in samenwerking met het betrokken werkveld en rekening houdt met recente ontwikkelingen in het vakgebied. Het werkplekleren staat in voor bijna de helft van het aantal studiepunten en heeft als doel de student een authentieke leerervaring aan te bieden, een doel waarin de opleiding volgens de commissie slaagt. Het personeel is bekwaam en de voorzieningen en begeleiding zijn aan de maat.

De toetsing gebeurt aan de hand van een doordachte mix aan toetsvormen waarbij de betrokkenen onder meer kunnen rekenen op goed uitgewerkte ECTS-fiches, beoordelingscriteria en rubrics, wat voor de nodige transparantie zorgt. De graduaatsproef beoogt de integratie van de competenties aan te tonen. Hierbij vraagt de commissie erover te waken dat de graduaatsproef zich op het correcte niveau situeert en dat deze een toegevoegde waarde heeft, gegeven de andere instrumenten om de prestaties van de studenten te evalueren.

4 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “Beoordelingskader Toets Nieuwe Opleiding op maat van de eigen regio”, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 9 november 2018.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan het voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens een voorbereidend overleg op 14 september 2020 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens het toelichtend gesprek voorbereid.

Het toelichtend gesprek vond plaats op Campus Elfde Linie van Hogeschool PXL te Hasselt op 14 september 2020 om 10.00 uur. De onderstaande gesprekspartners namen hieraan deel:

- Opleidingshoofd cluster sociaal en orthopedagogisch werk
- Coördinator graduaat in de orthopedagogische begeleiding
- Onderwijsondersteuner en penhouder
- Lector
- Student trajectschijf 2 van de uitdovende opleiding CVO - STEP en lid van de studentencommissie
- Vertegenwoordiger werkveld

Aan de hand van de Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens het toelichtend gesprek verder verdiept in de context van de opleiding en het voorlopig oordeel geverifieerd en vervolledigd.

Tijdens een besloten nabespreking op 14 september 2020 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd naar de NVAO gestuurd op 2 november 2020.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	Hogeschool PXL
Adres, website van de instelling	Elfde-Liniestraat 24, B-3500 HASSELT www.pxl.be
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam opleiding	Graduaat in de orthopedagogische begeleiding
Afstudeerrichtingen	-
Niveau en oriëntatie	Hoger beroepsonderwijs niveau 5 (HBO5)
Opleidingstrajecten	<ul style="list-style-type: none"> • Dagtraject • Flexibel opleidingstraject
(Bijkomende) titel	Gegradueerde in de orthopedagogische begeleiding
(Delen van) studiegebied(en)	Sociaal-agogisch werk
Onderwijstaal	Nederlands
De vestiging waar de opleiding wordt aangeboden	Hasselt
Studieomvang (in studiepunten)	120
Nieuwe opleiding in Vlaanderen	Ja, geactualiseerde graduaatsopleiding omvorming
Erkende HBO5-opleiding van waaruit wordt omgevormd tot de nieuwe opleiding en naam CVO waartoe deze opleiding behoort	HBO5-opleiding Orthopedagogie CVO-STEP
Aansluitingsmogelijkheden en mogelijke vervolgopleidingen	Bachelor in het sociaal werk, afstudeerrichting maatschappelijk werk of afstudeerrichting personeelswerk

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten

1. De gegradueerde ondersteunt en begeleidt cliënten en cliëntgroepen in hun dagelijks leven op vlak van wonen, werken, leren en vrije tijd.
2. De gegradueerde draagt in vertrouwde en nieuwe, complexe contexten methodisch bij tot het uitbouwen van een leefklimaat op maat.
3. De gegradueerde verzamelt informatie in functie van het ondersteuningsplan en levert een actieve bijdrage aan het vormgeven en implementeren ervan. De gegradueerde doet dit in samenspraak met de client, het cliëntstelsel, het team en andere betrokken actoren.
4. De gegradueerde handelt vanuit verbondenheid en gelijkwaardigheid. De gegradueerde is zich bewust van het eigen referentiekader en handelt vanuit erkenning van de eigenheid en de verscheidenheid van cliënten en cliëntsystemen.
5. De gegradueerde vertrekt vanuit krachten bij cliënten en cliëntsystemen, heeft oog voor kwetsbaarheden en risicofactoren, en onderneemt doelgericht acties in functie van veiligheid en levenskwaliteit.
6. De gegradueerde communiceert respectvol en doelgericht met cliënten, cliëntsystemen, het team en andere betrokken actoren.
7. De gegradueerde handelt in overeenstemming met het beroepsethisch kader en de relevante wettelijke bepalingen.
8. De gegradueerde ondersteunt cliënten bij het versterken en creëren van netwerken die voor hen belangrijk zijn.
9. De gegradueerde overlegt en werkt samen in een interdisciplinair team en met interne en externe actoren in vertrouwde en nieuwe, complexe contexten.
10. De gegradueerde stuurt zijn (ortho)agogisch handelen bij o.b.v. van zelfreflectie, zelfzorg en levenslang leren.
11. De gegradueerde doet op basis van praktijkervaring en ontwikkelingen in de samenleving suggesties ter verbetering van de (ortho)agogische werking.
12. De gegradueerde werkt kritisch en constructief mee aan de doelstellingen van de eigen organisatie.

Datum validatie: 16 december 2019

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Dirk De Ceulaer (*voorzitter*), Gewezen voorzitter van het directiecomité Hogeschool Odisee.

Geert Verclyte (*commissielid*), gewezen kwaliteitsmedewerker en coördinator HBO5-programma Orthopedagogiek bij CVO Sociale School Heverlee.

Maarten Peeters (*commissielid*), Pedagogisch directeur in Ter Heide en lid opleidingsadviesraad van Karel de Grote Hogeschool.

Alicia Decoster (*student-commissielid*), voormalig student graduaat meertalig secretariaat bij AP Hogeschool, momenteel bachelorstudent office management bij Odisee.

De commissie werd bijgestaan door:

Roxanne Figueroa Arriagada, beleidsmedewerker Vlaanderen NVAO, procescoördinator en secretaris.

Alle commissieleden en de procescoördinator hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ingevuld en ondertekend waarmee zij tevens instemmen met de deontologische code van de NVAO.

Bijlage 4: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Informatiedossier opleiding

- Informatiedossier toets nieuwe graduaatsopleiding voor de opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding – Hogeschool PXL

Verplichte bijlagen bij het informatiedossier

- Domeinspecifieke leerresultaten
- Vergelijking van de opleidingspecifieke leerresultaten met de domeinspecifieke leerresultaten
- Schematisch overzicht van het curriculum
- ECTS-fiches opleidingsonderdelen trajectschijf 1
- Verklaring op eer m.b.t. het inzetten van de voorziene middelen en personeel en overzichtstabel personeel
- Overzicht van de contacten met het werkveld i.f.v. werkpleklers
- Onderwijs-, examen- en rechtspositiereglementen
- EVC- en EVK-procedure
- Vervolgtraject professionele Bachelor in het Sociaal werk (afstudeerrichtingen Maatschappelijk werk en Personeelswerk)
- Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de HBO5-opleidingen door de Commissie Hoger Onderwijs

Niet-verplichte bijlagen bij het informatiedossier

Opleidingspecifieke documenten

- Opbouw van het werkpleklers
- Competentiematrix
- Evaluatievormenmatrix

Generieke documenten Hogeschool PXL

- Beschrijving PXL-model blended learning
- Geïntegreerde proef voor graduaatsopleidingen – graduaatsproef
- Leerlijn onderzoekend handelen op niveau 5
- Beleidstekst werkpleklers in graduaatsopleidingen
- Evaluatie van werkpleklers binnen graduaatsopleidingen
- Kwaliteitszorgsysteem
- Beschrijving kwaliteitskenmerken

Documenten beschikbaar gesteld tijdens het toelichtend gesprek

- 60 Beelden die gesprekken starten, PXL Social Work.

Bijlage 5: Lijst met afkortingen

CVO	Centrum voor Volwassenenonderwijs
DLR	Domeinspecifiek(e) leerresulta(a)t(en)
ECTS	European Credit Transfer System
EVC	Eerder verworven competentie(s)
EVK	Eerder verworven kwalificatie(s)
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OER	Onderwijs- en Examenreglement
OKOT	Opleidingskwalificerend opleidingstraject
OLR	Opleidingsspecifieke leerresulta(a)t(en)
SP	Studiepunt(en)
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VKS	Vlaamse Kwalificatiestructuur
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad

Colofon

GRADUAAT IN DE ORTHOPEDAGOGISCHE BEGELEIDING

HOGESCHOOL PXL • 9116

Toets nieuwe graduaatsopleiding • Beoordelingsrapport

2 november 2020

Samenstelling: NVAO • Vlaanderen

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net